

01.10.2015

Medzinárodný deň starších ľudí má štvrt'storočie

Medzinárodný deň starších ľudí si 1. októbra pripomíname už po dvadsiatipiatykrát. Organizácia Spojených národov ho vyhlásila so zámerom upozorniť na postavenie a problémy staršej generácie, oceniť jej prínos, znalosti a skúsenosti, poukázať na rovnosť postavenia a dôstojnosť života starších ľudí.

Snaha o zlepšovanie kvality života starších ľudí nemá zostať iba témou diskusií, ale má sa pretaviť do reality. S optimizmom môžeme konštatovať, že seniorský vek v súčasnosti prináša možnosti, o akých naši predkovia nesnívali. Nastupuje generácia ľudí, ktorých vek nelimituje v participácii na chode spoločnosti. Mnohé kultúry si hlboko vážia skúsenosti a poznanie staršej generácie a múdri mladí ľudia práve zo staršej generácie „profitujú“, pretože si uvedomujú nenahraditeľnosť ich poznania, hodnôt a skúseností. Je nepochybné skvelé, že aj vďaka rozvoju moderných technológií, najmä medicíny, sa život ľudí predlžuje. Zároveň je však potrebné dosiahnuť, aby sa úmerne zvyšovala aj kvalita ich života.

Už z Programového vyhlásenia vlády SR a plnenia konkrétnych úloh vyplýva, že vláda Slovenskej republiky pristupuje s plnou zodpovednosťou k napĺňaniu stanovených cieľov, ktoré pomáhajú občanom žiť dôstojnejšie.

MPSVR SR vypracovalo Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020. Opiera sa aj o najnovšie iniciatívy Svetovej zdravotníckej organizácie, ako aj Rady Európy a nadväzuje na skúsenosti získané počas Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012. Zároveň prináša systémové riešenia v oblastiach ako sú ochrana ľudských práv, podpora nezávislosti starších ľudí, ich zamestnanosť a zamestnateľnosť, alebo bezpečný a kvalitný život seniorov. Na naplnenie cieľov Národného programu aktívneho starnutia ministerstvo práce využíva aj finančné zdroje z Európskeho sociálneho fondu. Pripravuje a realizuje viaceré národné projekty zamerané na rozvoj terénnych a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí. Ide najmä o ciele zamerané na podporu opatrovateľskej služby, ktorý je stále v procese realizácie a jeho pokračovanie je plánované aj v budúcom programovom období. Ďalším projektom je humanizácia sociálnych služieb spojených s deinštitucionalizáciou sociálnych služieb, čím sa umožní v najväčšej možnej miere aktívne zapojenie starších ľudí, ale aj ľudí so zdravotným postihnutím do bežného života v našej spoločnosti.

Zlepšenie kvality sociálnych služieb, predovšetkým v podobe jasnejších pravidiel ich podpory z verejných zdrojov, ako aj zvýšenie ochrany príjmu klienta pred neprimeranou úhradou, nepochybné priniesla aj novela zákona o sociálnych službách.

Bola to práve táto vláda, ktorá postupne navýšila výdavky na sociálne služby, a to z 38 miliónov eur v roku 2012 na 77 miliónov eur v roku 2015. V minulom roku bola okrem toho z rozpočtovej kapitoly ministerstva, teda zo štátneho rozpočtu, vyčlenená mimoriadna dotácia na dofinancovanie neverejných poskytovateľov sociálnych služieb v sume približne 10 miliónov eur. Tento rok MPSVR SR opätovne navýšilo finančné prostriedky na sociálne služby zo svojho rozpočtu.

Ďalším krokom pre zlepšovanie života dôchodcov, ku ktorému sme na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny pristúpili, bola novela zákona o sociálnom poistení. Obsahuje viacero zmien, ktoré sa týkajú aj súčasných dôchodcov. V období rokov 2013 až 2017 sa zvyšujú dôchodky pevnou sumou v závislosti od medziročného rastu priemernej mzdy, od medziročného rastu spotrebiteľských cien a od priemernej mesačnej sumy jednotlivých dôchodkov. Zvyšovanie pevnou sumou má za cieľ, že miera zvýšenia nízkych dôchodkov bude vyššia, ako miera zvýšenia vyšších dôchodkov. Dosiahne sa tak plynulejší postupný prechod na spôsob zvyšovania dôchodkov o percento medziročného rastu spotrebiteľských cien za domácnosti dôchodcov, a to od roku 2018.

Dôchodcovia s najnižšími dôchodkami si zaslúžia pozornosť napríklad aj zvýšením ich reálnych príjmov vďaka vianočnému príspevku, zabránením možného poklesu životného minima a ďalšími rezortnými opatreniami. Preto sa aj tento rok môžu dôchodcovia tešiť na vianočné finančné prílepenie. Už minuloročné zvýšenie vianočného príspevku súviselo so snahou ministra práce Jána Richtera kompenzovať objektivný parameter nízkej, resp. žiadnej inflácie, ktorá vždy automaticky spôsobuje - za dané obdobie - aj relatívne nízku valorizáciu dôchodkov.

Maximálna suma tohtoročného vianočného príspevku, vrátane príplatku, bude 100 eur a dostanú ho tí, ktorých dôchodok nepresahuje 198,09 eura. Dôchodcovia, ktorých dôchodok nepresahuje 514,80 eura, v závere tohto roka dostanú vianočný príspevok vrátane príplatku k nemu vo výške 30,26 eura. Minuloročný vianočný príspevok dostalo 1,1 milióna dôchodcov, tento rok očakávame, že ich počet sa zvýši na takmer 1,2 milióna.

Ďalšou pozitívnou zmenou pre seniorov je fakt, že od 1. januára 2015 už nie je zvýšenie starobného dôchodku za obdobie získané po jeho priznaní podmienené zánikom dôchodkového poistenia, to znamená ukončením výkonu zárobkovej činnosti. Sociálna poisťovňa zvýši starobné dôchodky aj vtedy, ak dôchodkové poistenie trvá (teda starobný dôchodca naďalej pracuje napr. ako zamestnanec, dohodár, či SZČO s povinným dôchodkovým poistením).

Vláda SR si v intenciách Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012 - 2016 stanovila ako jednu z priorit zavedenie minimálneho dôchodku. Hlavnou myšlienkou je, aby na Slovensku bol jednoznačný rozdiel medzi tými, ktorí väčšinu aktívneho života pracovali a medzi tými, ktorí boli odkázaní len na dávky v hmotnej núdzi. Inštitút minimálneho dôchodku sa realizuje od 1. júla t.r.

Novela zákona o minimálnom dôchodku obsahuje aj zavedenie vyrovnávacieho príspevku. Vyrovnávací príplatok sa bude týkať dôchodcov, ktorí majú na základe rozdelenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky nižší úhrn českého a slovenského dôchodku, ako by bola suma dôchodku, ak by sa priznal poistencovi výlučne podľa právnych predpisov Slovenskej republiky, a to s prihliadnutím na celú dobu dôchodkového poistenia, resp. zabezpečenia, tak pred, ako aj po rozdelení ČSFR. Rozdiel medzi týmito dôchodkami tvorí práve vyrovnávací príspevok, na ktorý budú mať dotknuté osoby nárok od 1.1. 2016.

Treba pripomenúť, že na Slovensku bolo ku koncu augusta 2015 vyplácaných viac ako 1 milión starobných dôchodkov a spolu s poberateľmi dôchodkov iných foriem (ako sú predčasné starobné dôchodky, invalidné, vdovské, vdovecké a ďalšie) tento počet dosiahol vyše 1,6 milióna občanov.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny počas celého roka pozorne sleduje potreby seniorov a hľadá stále nové možnosti, ako im uľahčiť starnutie.

V súčasnosti je akoby stredobodom verejnej a mediálnej pozornosti mladá generácia, no nesmieme a ani nechceme zabúdať na generáciu starších, ktorí právom očakávajú otvorenejší, integrujúcejší a ľudskejší prístup spoločnosti.